

Nr 807

Av herr Christenson i Malmö, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 157, med förslag till kungörelse med särskilda bestämmelser om utförsel av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund.

I proposition nr 157 föreslås en kungörelse med särskilda bestämmelser om utförsel av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund. Kungörelsen har underställts riksdagen för yttrande.

Förslaget är upplagt så att passagerarfartyg i trafik mellan hamnarna i Danmark och Sverige vid Öresund, då de lämnar svenskt tullområde, icke får medföra obeskattade rusdrycker och tobaksvaror såsom proviant annat än på vissa villkor. Dessa villkor innefattar bl. a. bestämmelser om ordningen ombord samt vidare föreskrifter om hur de medförda obeskattade varorna skall disponeras, om hur och när och var de får utlämnas till passagerare ombord etc. Reglerna skall gälla oavsett fartygens nationalitet. Det synes ur flera synpunkter tveksamt om denna reglering står i överensstämmelse med gällande internationell rätt.

Det är långt ifrån klart, att Sverige har rätt att ensidigt reglera utländska fartygs rätt att från svenskt territorium utföra obeskattade varor. I vart fall torde främmande fartyg, som utifrån inkommer till svenskt territorium, ha en obestriddlig rätt att från Sverige återutföra samma varukvantiteter som de infört till Sverige och som förvarats förseglade under fartygets uppehåll i svensk hamn. Innebörden av förslaget är att Sverige tar sig rätt att beslagtaga eller på annat sätt hindra återutförsel av sådana varor, då det utländska fartyget lämnar svensk hamn för färd till annat land. — Vidare är det ytterst tveksamt, om man genom svensk lagstiftning har rätt att beträffande utländska fartyg, som befinner sig i Sveriges yttre territorialvatten, lämna föreskrifter om sådana interna förhållanden ombord som tidpunkten, då passagerarna kan få ett glas vin. Enligt gällande folkrätt torde icke Sverige kunna blanda sig i dylika angelägenheter ombord å utländska fartyg under deras fart i Sveriges yttre territorialvatten.

De internationellrättsliga frågorna beröres i propositionen icke på annat sätt än att det där sägs att något hinder icke torde förefinnas i folkrättsliga grundsatser att förfara så som föreslås i propositionen. Så lätt torde man icke kunna ta på dessa spörsmål. Sverige kan bli invecklat i rättsliga uppgörelser med för oss olycklig utgång. Det är därför nödvändigt att de internationellrättsliga sammanhangen klargöres, innan riksdagen fattar beslut i saken.

Vidare synes tydligt att den föreslagna regleringen icke kan genomföras annat än genom lag, beslutad enligt RF § 87. Visserligen har genom den åberopade kungörelsen den 26 april 1957 (nr 123) i administrativ ordning meddelats bestämmelser om utförsel av vissa obeskattade varor såsom proviant eller resgods. I förevarande författningsförslag är det emellertid icke endast fråga om en administrativ reglering av frågan vilka varor som får ombordtagas för utförsel. Fastmera gäller det nu rätten att från svenskt tullområde utföra dylika varor, oberoende av på vilket sätt dessa varor kommit ombord. Som framgår av vad ovan sagts kan det i realiteten bli fråga om konfiskation av obeskattade rusdrycker och tobaksvaror, som ett utländskt fartyg inför till svenskt tullområde och som det vill medföra då det åter lämnar området. För sådana åtgärder torde uppenbarligen krävas lagstöd. Dylika ingripanden är ej tillåtna i administrativ ordning.

Lagstöd torde även vara erforderligt av den grund att här är fråga om ingrepp av sådan art som enligt svensk praxis sedvanerättsligt reglerats i författningar beslutade av konung och riksdag gemensamt. Sålunda har t. ex. föreskrifter om den tidpunkt, då rusdrycker får serveras inom Sverige, alltid pläгат ha karaktären av gemensam lagstiftning. Den omständigheten att dylika föreskrifter i detta fall formellt givits formen av villkor för utförsel från tullområdet — ett fält inom vilket Kungl. Maj:t måhända kan ha ensam beslutanderätt — kan icke föranleda att Kungl. Maj:t kan få befogenhet att ensidigt reglera frågor om utskänkningstider m. m. Även beträffande andra bestämmelser torde enahanda synpunkter göra sig gällande.

Att stipulera ytterligare skärpta och olika bestämmelser för internationella vatten i Öresund än i Kattegatt, Östersjön och Bottenhavet inger betänkligheter. Havets frihet och internationell praxis bör tillämpas i största möjliga utsträckning när det gäller Öresund, som är en av världens mest trafikerade farleder.

Frågan har även ekonomiska och nykterhetspolitiska aspekter. När det gäller Öresund har myndigheterna och remissorganen förklarat att fylleriförseelserna är större på land än i öresundstrafiken. Med tanke på att spritpriserna är avsevärt billigare i Danmark än i Sverige kan man starkt befara att särskilt ungdomar förlägger sin spritkonsumtion till Danmark eller i anslutning till resor från Danmark, vilket inte minst gynnas av möjligheterna att inköpa spritdrycker i Danmark fritt i butikerna och ganska sent på kvällarna. Sannolika skäl synes tala för att Danmark kommer att tillföras ytterligare icke obetydliga skatteintäkter på Sveriges bekostnad.

Det har från dansk och svensk sida framhållits, att om de föreslagna nya bestämmelserna skulle träda i kraft redan den 1 juni 1961 kommer detta att medföra komplikationer både för företagen på de berörda fartygen och för deras anställda. Rederinäringen har under en följd av år in-

vesterat betydande belopp i fartygsbyggen i samma takt som resefrekvensen ökat över Sundet, och det tar tid att planera om till en ny giv, som kan väntas medföra minskning i trafiken. Det bör även framhållas att betydande investeringar lagts ned i hamnarna i skånestäderna, speciellt med hänsyn till trafiken mellan Danmark och Sverige. Inte minst ur personal-synpunkt är den korta fristen föga tilltalande. För de anställda, och särskilt servicepersonalen, kommer de föreslagna nya bestämmelserna att innebära kontrolluppgifter, t. ex. när det gäller att bedöma passagerarnas ålder, vilka uppenbarligen kan komma att medföra irritation och otrivsel.

I vanliga fall brukar anställda få ett par månaders varsel, utöver kollektivavtalets uppsägningstid, från arbetsgivarnas sida vid övergång till ett nytt arbetssystem. När det gäller det nu aktuella fallet med ransonerings- kan man misstänka att det kommer att leda till snabbt minskade arbets- inkomster och sannolikt också permitteringar till följd av minskad resan- defrekvens. En frivillig överenskommelse mellan dansk-svenska myndig- heter och berörda intressegrupper skulle varit en god lösning av frågan.

Under behandlingen vid 1958 års riksdag av frågan om försäljning av obeskattade varor uttalade bevillningsutskottet följande: »Utskottet är för sin del inte berett att utan tillgång till utredningar ta ståndpunkt till dessa problem.» Någon utredning föreligger inte heller i den föreliggande pro- positionen om de ekonomiska eller nykterhetspolitiska konsekvenserna.

Staten bör, innan beslut fattas, liksom inom enskilda företag föranstalta om en marknadsundersökning om bland annat de ekonomiska för- och nack- delarna av ett nytt system, innan man genomför detta. Dessa problem bör utredas genom myndigheter och berörda statsbolag men också genom en- käter om svenska inköpsvanor vid besök i Danmark och en kartläggning av de danska inköpen i Sverige. Köpmännen i vissa branscher i städerna Malmö, Hälsingborg och Landskrona skulle säkerligen vara intresserade av att en sådan undersökning kom till stånd på grund av deras prekära läge genom jordbruksregleringen och statsmakternas beslut angående de indi- rekta skatterna.

Riksdagen har inte fått preciserade uppgifter om skattebortfallet genom försäljning av obeskattade varor å fartyg under färd på internationellt vat- ten. Den svenska inkomsten från trafikavgifter och restaurangrörelsen från de danska statsägda fartyg, som trafikerar olika leder i Öresund, har inte redovisats för riksdagen. Statens järnvägars dotterföretag Svenska Rederi AB Öresund och AB Trafikrestauranger är direkt beroende av resande- frekvensen och varuomsättningen. Kungl. järnvägsstyrelsen framhöll så- lunda i sitt remissyttrande till bevillningsutskottet år 1958 vilka allvarliga ekonomiska konsekvenser en omläggning skulle medföra för berörda stats- bolag och att uppenbar risk föreligger för att icke-nordiska fartyg sättes in på de ifrågavarande rutterna. Även svenska fartyg under utländsk flagg torde kunna sättas in.

Under återopande av vad som sålunda anförts hemställes,
att riksdagen — på grund av att det i propositionen fram-
lagda författningsförslaget i vissa delar kräver riksdagens
medverkan i den form som gäller för stiftande av lag —
måtte avslå propositionen samt anhålla om ny proposition
i ämnet.

Stockholm den 16 maj 1961

Carl Christenson

Malmö
